

voljen in nevaren položaj, ki bi bil marsikoga pripravil ob pogum. Toda Pajerju ni upadlo srce. Načelnik onih divjakov pristopi in zakriči nad njima:

„Česa iščeta tukaj, pasja sinova?“

„Psa nisva, pač pa sva kristijana, — nesrečna, ker sva zašla in zgrešila pot.“

Oboroženi Beduvini se niso hoteli pogovarjati z njima, marveč ju zgrabijo, odvedejo v selo in potisnejo v zapuščen hlev. Tu v hlevu sta videla, da je bilo bradatih mož nad deset in da se jim torej nikakor ne moreta ustavljati, tem manj, ker sta bila oba do kože premočena in hudo utrujena. V kotu hleva sta videla ob slabi luči skoro popolnoma nagega arabskega starčka, sedečega poleg osla. Imel je nekake gosli, kakoršne imajo tam; namestu strun imajo napeto konjsko žimo. Igral je silno otožno; Ogru se je zdelo, da je to njuna smrtna pesem, in to je povedal tovarišu. Jeden izmed Beduvinov pa zgrabi Pajerja in ga trešči na tla rekoč: „Čakaj, kristijanski pes, nocoj vama pokažemo, kaj smo mi, pravoverni (moslimi)!“ Kristijan ne reče nič, ampak mirno čaka, kaj pride, Oger pa začne preklinjati, da se drznejo ti malo-pridneži tako ravnati z njima, ki nista storila nič hudega. Pajer ga opomni, da je kletev slaba

priprava za smrt, naj rajši moli. Sam vzame iz žepa svečo, katero je bil dobil pri procesiji v cerkvi božjega groba, da bi jo prižgal za svojo zadnjo uro. A drug Beduvin udari po njem, da odleti sveča v blato. Potem potegne handžar (krivo sabljo) in ga začne vihteti nad Pajerjevo glavo. Pajer je že mislil, da mu razdivjani človek gotovo odseče glavo, zato obudi kesanje in se udá v voljo božjo. A Oger ni bil s tem zadovoljen. Skoči po koncu in se zakadi v drugega Beduvina, rekoč: „Ne, življenja pa ne dam tako po ceni tem vragom! Poprej pobijem turškega psa.“

Tu pa se stvar hipoma zasuče. Bodisi, da so prišli res pravi lopovi nad vás, bodisi, da se je raznesla samo govorica o teh kristijanah: zunaj hleva se začuje močno kričanje: „Lopovi, lopovi!“ Ženske, otroci, moški — vse je kričalo vprek. Beduvine v hlevu popade strah in urno planejo ven ter začno streljati. V tej veliki zmešnjavi ni nihče mislil na oba jetnika; zato skočita po koncu in pobereta svoje stvari in zbežita naravnost iz sela na nasprotno stran, kakor se je slišalo streljanje in vpitje. Kmalu sta bila od strašnega prizorišča toliko daleč, da sta se oddahnila. Toda čakala ju je druga nevarnost.

(Dalje.)

## Književnost.

### Slovenska književnost.

**Osnovni nauki iz fizike in kemije za meščanske šole. V treh stopnjah. Spisal Andrej Senekovič, c. kr. gimn. ravnatelj. II. stop. V berilo je vtisnjenih 62 slik. Cena vezani knjigi 60 kr. Tiskala in založila Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg. 1894. V Ljubljani. 8<sup>o</sup>. Strani 122.** — Iz fizike podaje knjiga nauk o toploti, nekoliko iz nauka o magnetizmu, o elektriki, o mehaniki, o zraku in o svetlobi. Iz kemije čitamo o prvinah in drugih splošnih stvareh, potem posebej o spojinah žvepljenih, fosforovih, dušikovih, o pol-kovinah in znamenitejših kovinah. — Ni se treba bati, da bi bilo tvarine za meščanske šole premalo, vendar ni — po naših mislih — nikjer pretežka. Da se ozira na porabo v dejanskem življenju, to je potrebno za namen knjige. Kakor priznavamo „fiziki za nižje razrede srednjih šol“, katero je spisal pred 11. leti gospod pisatelj, da je korenito in skrbno dovršeno delo, tako lahko isto prednost priznavamo temu delu, ki je boljše kakor „I. stopnja“. V jeziku v izrazih, v malenkostih smo opazili natančnost. Nam. molekul bi se pisalo primerneje molekula. Navadno ne pravimo in ne pišemo: od zlata,

ampak iz zlata. Lahko se spozna razložek tako-le: Srajca je iz platna; ta kosček je od mojega platna.

Temu poročilu treba dostaviti nekaj podatkov. Pred dvema letoma je izšel I. del teh „Osnovnih nauk“. A ministerstvo ni hotelo knjige odobriti za šolo drugače, kakor da se premeni „del“ v „stopnjo“. Zato se naš II. del imenuje: II. stopnja. Obseg in razvrstitev snovi se naslanja na učne načrte za meščanske šole, deloma tudi na učne načrte za osmorazredne ljudske šole na Kranjskem. „Prva stopnja“ se rabi letos kot učna knjiga v 6. razredu vnanje šole pri uršulinkah in v 6. razr. dekliške šole pri sv. Jakopu v Ljubljani, potem tudi v „nadaljevalni dekliški šoli“ ubogih šolskih sester de Nôtre-Dame v Šmihelu pri Novem mestu. S to knjigo je naša šolska književnost stopila za dober korak naprej na poti napredka.

Dr. Fr. L.

**Pouk o črtežih (planih).** Spisal in z 59 podobami pojasnil Jos. Bežlaj, meščanski učitelj in šolski nadzornik v Krškem. Drugi pomnoženi natis. V Celji, 1894. Založilo pedagogičsko društvo v Krškem. Natisnil D. Hribar v Celji. 8<sup>o</sup>. Str. 31. S tremi velikimi prilogami. Cena 50 kr. To je druga izdaja delca, katero je izšlo že l. 1885. Ker se je

v kratkem času razpečalo, kaže najbolj, da je rabno. Knjižica uči 1. o situacijskih črtah (mapah), 2. o stavbarskih črtah, 3. nekoliko o senci, barvah in perspektivi. Za risarja, stavbarja, mizarja je knjižica potrebna, pa tudi toliko lahka, da si s pomočjo jasnih risb v prilogah lahko raztolmači nauk. Zato knjižico radi priporočamo, da si želimo, naj bi se 3. natisek — če ga doživi — stvarno, jezikoslovno in tiskovno še bolj popravil in očistil.

**Varujte naše koristne ptice glada in mraza** in nastavlajte jim valilnice! Prošnja in opomin do šolske mladine z navodom, kako pripravljati ptičja krmilišča in valilnice. S 24 podobami. Sestavil Fran Vabič, nadučitelj, Rumeč bl. Ormoža (Friedau). V lastni založbi. Tiskal Drag. Hribar v Celji. 12<sup>o</sup>. Stranij 22. Cena komadu 15 kr., 10 komadov 1 gld. 10 kr., 50 komadov 5 gld. 100 komadov 9 gld. Ta ljubka, z ličnimi sličicami okrašena knjižica je vredna, da jo pridno beró v vsaki družini in si jo dobro zapomnijo otroci. Naslov naznanja dovolj, kaj je v njej. Jako jo priporočamo.

**Nauk slovenskim gospodarjem, kako je** zboljšati rejo goveje živine. Spisal Viljem Rohrmann, pristav deželne kmetijske šole na Grmu. Založila podružnica c. kr. kmetijske družbe v Novem Mestu. Tiskal J. Krajec. 1894. 8<sup>o</sup>. Str. 51. Cena 15 kr. — Kako veselo je, da se tako množi naše poučno gospodarsko in obrtno slovstvo! To priča bolj, ko marsikaj drugega, da Slovenec napreduje v gospodarstvu, pa tudi, da se slovenski gospodar želi izobraziti in ljubi materinščini. Pouk je kratek: o bikih, kravah, teletih in mladi govedih. Naposled govori o hlevih in podaje najvažnejša postavna določila o povzdigi reje goveje živine na Kranjskem z dné 11. avg. l. 1890. in 2. maja l. 1891. — Ta knjižica je posebno lahko umevna, preprosta, vendar dokaj popolna. Želimo, da bi se daleč razširila in donesla slovenskim gospodarjem veliko dobička.

**Orehovski Bračko** pa „Slovenski Gospodar“. Svojim gornjeradgonskim krajanom na presodbo spisal J. Žitek, dosluženi gimnazijski profesor. Maribor. 1894. Založil pisatelj. Tisk tiskarne sv. Cirila. 12<sup>o</sup>. Str. 56. — Zanimiva spomenica o našem narodno-političnem življenju in borenju. Žalostno, da je treba boriti se proti takim ljudem, veselo pa, da se lahko zavrtimo v boju in takemu nasprotniku izbijemo orožje. Vrlemu gospodu pisatelju z drugimi štajerskimi narodnjaki vred kličemo: Ne udajmo se!

**Izvestje „Glasbene Matice“ v Ljubljani** v 22. društvem, 12. šolskem in pevskega zbora 4. letu 1893/94. Izdal odbor, sestavljen društveni tajnik Anton Štritof. Vsebina: I. Uvodne besede. II. Kronika. III. Mužikalije. IV. Glasbena šola. 1. Učiteljstvo. 2. Učni načrt. 3. Imenik učencev. 4. Statistika glasbene šole. V. Koncerti. 1. Imenik

pevskega zbora. 2. Vzporedi koncertov. 3. Statistika koncertov. VI. Račun in proračun. VII. Imenik društvenikov. VIII. Naznanilo o začetku prihodnjega šolskega leta. V Ljubljani, dné 7. julija 1884. Založila „Glasb. Matica“. — Tisk J. Blasnikovih naslednikov v Ljubljani. 8<sup>o</sup>. Str. 56. Cena 20 kr. — Brez dvoma bo to poročilo vzbudilo zavest in ponos ne samo vseh matičarjev, ampak tudi Slovencev v obče. Sestavljeno je skrbno in natančno. Gospod društveni tajnik si je s tem zaslužil lepo zahvalo vseh narodnjakov. Želimo le, da bi se tako izvestje izdalo vsako leto.

**Slovensko delavsko pevsko društvo „Slavec“** v Ljubljani ob svoji desetletnici. Zgodovinska črtica. Sestavila Anton Trstenjak in Anton Slatnar. V Ljubljani, 1894. Založil „Slavec“. Natisnila Katol. Tiskarna. 8<sup>o</sup>. Str. 32. — Kaj more biti prijetnejšega za trudnega delavca po dokončanem delu, kakor razvedriti se in pokrepčati z domačo pesmico! Pevsko društvo „Slavec“ je praznovalo letos dné 8. minulega meseca desetletnico in napravilo lepo slovesnost. Ta spis pa je namenjen, da poroča o tem desetletju. Vidi se, da društvo živi in je navdušeno za domače petje.

Slovenska šolska letna poročila za l. 1893—94.

Na prvem mestu je čisto slovensko

**Izvestje c. kr. nižje gimnazije v Ljubljani** o šolskem letu 1893/94. Na svetlo dal c. kr. ravnatelj Fran Wiesthaler. Vsebina: 1. Arhivska ravnica. Spisal S. Rutar. 2. O račji kugi. Spisal Jos. Hubad. 3. Šolska poročila. Sestavil ravnatelj. V Ljubljani 1894. Založila c. kr. nižja gimnazija. Natisnila I. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg. 8<sup>o</sup>. Str. 52. — Lahko se veselimo tega čisto slovenskega izvestja, zlasti še zaradi obeh velevažnih spisov. Naša nižja gimnazija s 388 učenci konec leta — je čast za Kranjsko.

Novomeško gimnazijsko letno poročilo omenjamo tukaj zaradi spisa o slovenski stenografiji:

**Jahresbericht des k. k. Obergymnasiums in Rudolfswert für das Schuljahr 1893/94.** Inhalt: Samoznaki in okrajšave v slovenski stenografiji. Von Professor Novak. Schulnachrichten. Vom Director. Rudolfswert. Verlag der Lehranstalt. Druck von J. Krajec. 8<sup>o</sup>. Str. 93. — Učna knjižica s 14 stranmi litografovanega tiska v lepo izvršenih stenografijskih znakih (od gospoda pisatelja) ti skoro izvabi vprašanje: Ali je došla res iz Novega mesta? Vrlo, vrlo tako! Obširno poročilo nas nekoliko ozdravi žalosti zaradi tega, da je na tej višji gimnaziji samo 174 dijakov. No, železnica jih pripelje — upajmo — prihodnje leto več.

**Letno izvestje c. kr. obrtnih strokovnih šol** za obdelovanje lesa in za umetno vezenje čipek